

بخش اول

جغرافيا

تقسیمات کشوری ایران

● به شکل ۱ توجه کنید. همان طور که می بینید، کشور ایران به قسمت های مختلف تقسیم شده است. به هر یک از این قسمت ها «استان» می گویند. به نظر شما، چرا کشور را به چندین استان تقسیم کرده اند؟

شکل ۱- کشور بزرگ و پهناور ایران با مساحت ۱۰۶۴۸۰۱۹۵ کیلومتر مربع

جمعیت ایران

جمعیت کلاس شما چند نفر است؟
 جمعیت کلاس چهارم از جمعیت کلاس شما کم تر است یا بیش تر؟ پرس و جو کنید.
 آیا می توانید بگویید جمعیت مدرسه ی شما چند نفر است؟

* اکنون با راهنمایی معلم بگویید : جمعیت شهر یا روستای محل زندگی شما تقریباً

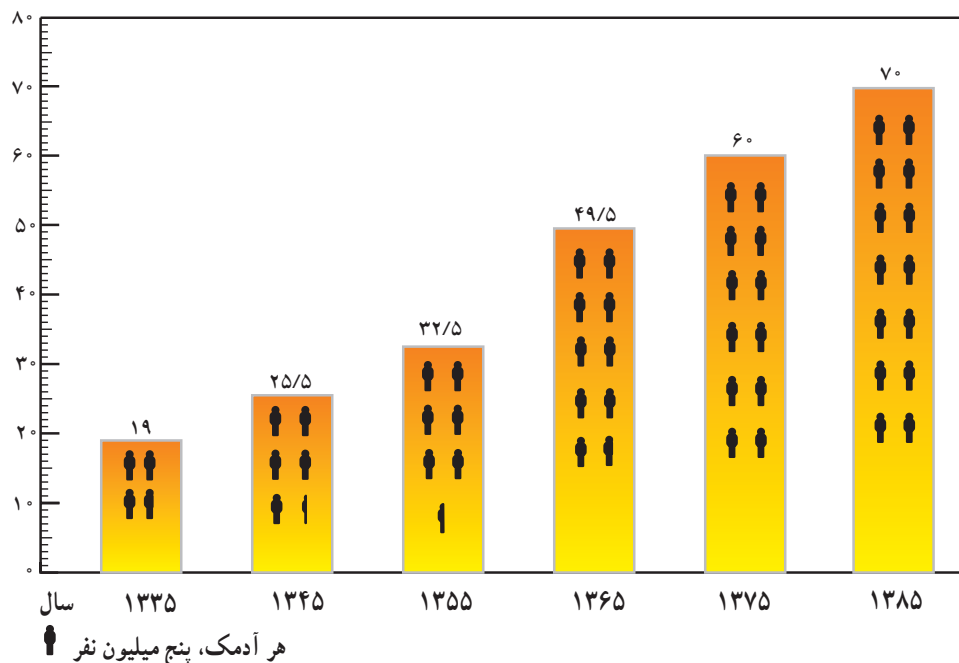
چند نفر است؟

● طبق آخرین آمار، جمعیت کشور ما هم‌اکنون بیش از ۷۰ میلیون نفر است. به نمودار توجه کنید و جمعیت ایران را با سال‌های گذشته مقایسه کنید. از این مقایسه چه

می‌فهمید؟

میلیون نفر

به مجموعه‌ی افرادی که در یک جا زندگی می‌کنند، جمعیت می‌گویند.

• افزایش جمعیت

اگر تعداد افرادی که متولد می‌شوند از تعداد افرادی که می‌میرند بیشتر باشد، جمعیت افزایش می‌یابد.

یکی دیگر از دلایل افزایش جمعیت، مهاجرت است.

وقتی مردم برای زندگی یا کار از جایی به جای دیگر می‌روند، جمعیت آن جا افزایش می‌یابد.

با این تصویر، می‌خواهیم جمعیت دو سرزمین را قبل و بعد از مهاجرت نشان دهیم.

با رسم چند آدمک (♀) و یک پیکان (→) نشان دهید که بر اثر مهاجرت، جمعیت یک مکان بیشتر می‌شود یا کم‌تر.

هر آدمک ۱۰ نفر

جمعیت این سرزمین، بیشتر شده است.

جمعیت این سرزمین، کم‌تر شده است.

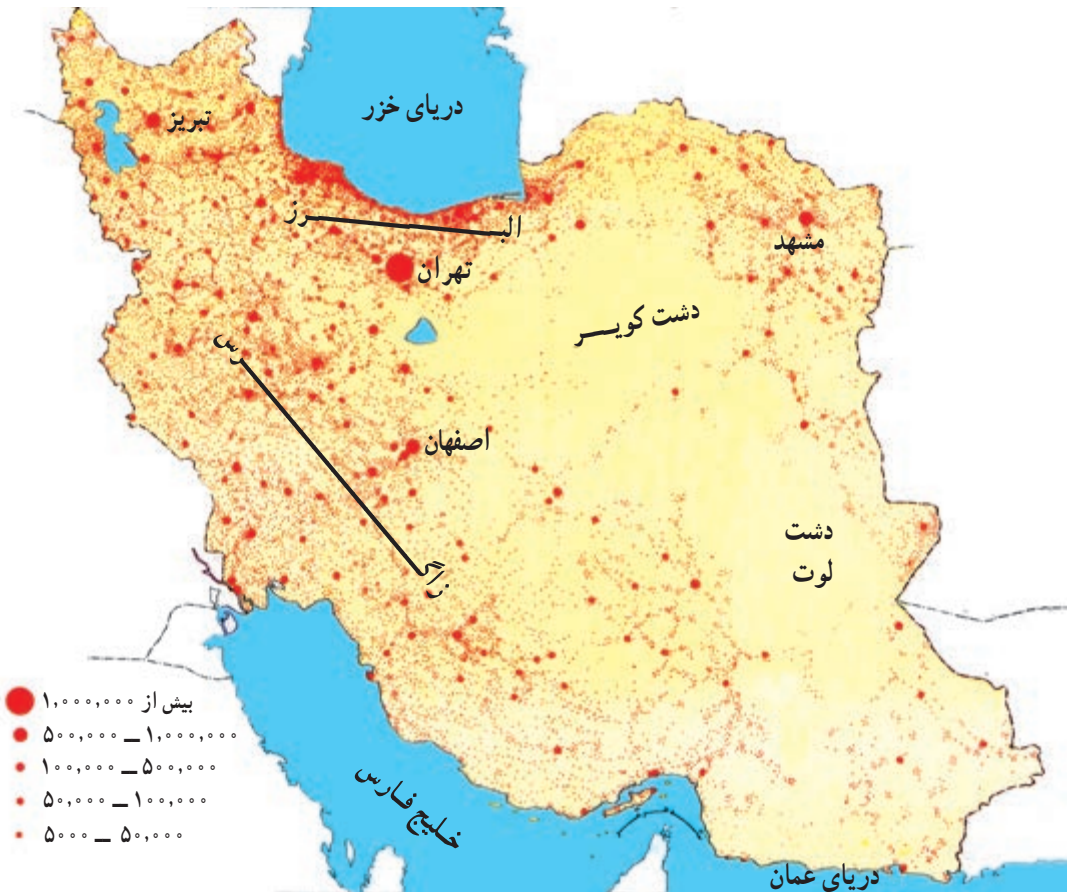

• جمعیت در کشور ما چگونه پراکنده شده است؟

به نقشه‌ی صفحه‌ی بعد توجه کنید. آیا جمعیت در همه جای ایران به طور یکسان

پراکنده شده است؟ بیش‌ترین تراکم جمعیت را در کدام بخش ایران می‌بینید؟

نقشه‌ی پراکندگی جمعیت در ایران

● ناحیه‌ی کناره‌ی دریای خزر وسعت کمی دارد اما جمعیت زیادی را در خود جای داده است. در این ناحیه، آب و هوا مساعد و خاک مرطوب و حاصل خیز است، باران کافی می‌بارد و کشاورزی رونق بسیار دارد؛ به همین دلیل، جمعیت زیادی در این ناحیه ساکن شده‌اند. در کناره‌ی دریای خزر، شهرها و روستاهای زیادی با فاصله‌ی کم از یک‌دیگر به‌وجود آمده‌اند.

به نقشه‌ی صفحه‌ی قبل توجه کنید و بگویید که پراکنندگی جمعیت در نواحی مرکزی ایران چه تفاوتی با ناحیه‌ی کناره‌ی دریای خزر دارد. چرا؟

● هرچه از ناحیه‌ی مرکزی ایران به سمت کوهپایه‌های البرز و زاگرس پیش برویم، تعداد شهرها و روستاها افزایش می‌یابد.

در کوهپایه‌ها به علت بارش بیش‌تر برف و باران، آب به مقدار کافی وجود دارد، خاک آبرفتی و حاصل‌خیز و هوا معتدل‌تر است؛ در نتیجه، روستاها و شهرهای پرجمعیتی در کوهپایه‌ها به‌وجود آمده‌اند.

روستای کوهپایه‌ای

شهر کوهپایه‌ای - تهران

● تهران و مشهد و اصفهان، پرجمعیت‌ترین شهرهای ایران، در کوهپایه قرار دارند.

پرسش

۱- هر یک از کلمه‌های زیر را در یک سطر تعریف کنید.

جمعیت

مهاجرت

۲- چگونه جمعیت یک مکان افزایش می‌یابد؟ دو دلیل بیاورید.

۳- چرا در کوهپایه‌ها، تعداد شهرها و روستاها بیش تر است؟

۴- پرجمعیت‌ترین شهرهای ایران کدام‌اند؟

– فرض کنید دانش‌آموزان کلاس پنجم یک مدرسه‌ی دیگر را برای ادامه‌ی تحصیل به کلاس شما منتقل کرده‌اند و جمعیت کلاس شما دو برابر شده است. چه مشکلاتی برای کلاس شما به‌وجود می‌آید؟

– به نظر شما اگر جمعیت یک روستا یا شهر به شدت افزایش پیدا کند، چه مشکلاتی به‌وجود می‌آید؟ در کلاس در این باره گفت‌وگو کنید.

کشاورزی و دامپروری در ایران

چرا انسان به غذا نیاز دارد؟

چند نمونه از غذاها، میوه‌ها و سبزی‌هایی را که در دو روز گذشته مصرف کرده‌اید،

نام ببرید.

ما غذای خود را از گیاهان و جانوران به دست می‌آوریم. مواد غذایی مورد نیاز ما

چگونه تولید می‌شوند؟ آیا همه‌ی این مواد در محلّ زندگی ما تولید می‌شوند؟ چند نمونه از

محصولات غذایی گیاهی یا جانوری را که در سایر قسمت‌های کشور به دست می‌آیند و

سپس به محلّ زندگی شما منتقل می‌شوند، نام ببرید.

• کشاورزی

انسان برای ادامه‌ی زندگی خود به کشاورزی نیاز دارد. چرا؟
 * همان‌طور که در سال گذشته خواندید، ایران کشوری پهناور است و در قسمت‌های مختلف آن، آب و هواهای گوناگون وجود دارد. هر بخش از کشور ما با توجه به نوع آب و هوا و خاک، برای کشت بعضی محصولات کشاورزی مناسب‌تر است.
 به نقشه‌ی محصولات کشاورزی ایران توجه کنید.

گندم و جو از مهم‌ترین محصولات کشاورزی کشورند و در بیش‌تر نواحی ایران کشت می‌شوند. کشت گندم و جو به دو روش آبی و دیم صورت می‌گیرد.

نقشه‌ی پراکنندگی بعضی از محصولات کشاورزی در ایران

